

Sprekend Humanisme

Uitwerking van het radio-interview met:

Benno Premsele (1920-1997)

Datum	: Eind juni 1996
Lokatie	: NPS-studio (?)
Onderwerp(en)	: Homo-emancipatie, jeugd, WO II, COC, NVSH, homocultuur en homosubcultuur, Hans van Maanen, homoseksuele voorbeeldfiguren uit het verleden, humanisme
Duur interview	: 51:46 (min/sec)

Naam / functie interviewer(s)	: Diane de Coninck
Kader/context	: Interview met Benno Premsele in het NPS-radioprogramma "Het Roze Rijk" n.a.v. het uitkomen van het boek <i>Benno Premsele, een vlucht naar voren.</i>
Datum uitwerking	: 10-04-2014
Uitgewerkt door	: Hanneke Hoogakker

Niveau van uitwerking	: Indicatief (globaal. Tijd/onderwerp + kernzin(nen) en evt. opmerking)
Drager	: Gedigitaliseerde opname van een geluidscassetteband, WAV bestand WAV- 75 Benno Premsele

Respondent : Benno Premsele (4 mei 1920 – 23 maart 1997) werd geboren in Amsterdam, in een joods, socialistisch en humanistisch gezin. Hij was ontwerper en binnenhuisarchitect. Na de Tweede Wereldoorlog werkte hij onder andere bij de Bijenkorf en richtte in 1963 met Jan Vonk het Bureau Premsele Vonk op. (Voor zijn werk zie o.a. Het Nieuwe Instituut, het Centraal Museum in Utrecht en het Stadsarchief Amsterdam.) Hij woonde van 1951-1956 in Italië. Hij was een voorvechter van homo-emancipatie en homorechten. Hij kwam als één van de eersten openlijk voor zijn homoseksualiteit uit. Hij werd in 1947 lid van (de voorloper van) het COC, waarvan hij in 1953 bestuurslid werd en later (1962-1971) voorzitter. Tevens was hij bestuurder van kunst- en cultuurorganisaties.

Teller: minuut/sec	Index/onderwerp:	Opmerkingen:
00.00	Introductie van Benno Premsele	
00.50	Roze zaterdag	Roze zaterdag heeft wel zin, maar respondent neemt hieraan geen deel; hij wil niet altijd op de voorgrond staan. De homowereld kan wel altijd een beroep op hem doen. Interviewster refereert aan het werk van respondent voor de aids-afdeling van het AMC.
03.31	Achtergrond en jeugd	Benno Premsele kwam uit een humanistisch milieu. Vader was seksuoloog. In het gezin was het woord 'homoseksualiteit' geen taboe. Er werd over alles gesproken. Buiten dit milieu was (homo)seksualiteit wel een taboe. Zijn ouders waren joods, socialistisch en humanistisch, maar er werd niets aan de joodse traditie gedaan. Het enige contact met het Jodendom was via familie.
06.31	Homoseksualiteit	Premsele heeft geleidelijk aan zijn homoseksualiteit ontdekt; hij werd zich daarvan bewust op de leeftijd van 13-14 jaar, door seksueel contact met een (hetero-) vriend. Hij vindt het belangrijk dat jongere homo's hun seksualiteit ontdekken door verschillende relaties te hebben.
10.28	Discriminatie	Homoseksuele mannen en vrouwen beginnen als geïsoleerde mensen, in tegenstelling tot de jeugd uit andere minderheidsgroepen. Er is in Nederland al veel geregeld, maar het duurt lang voordat de discriminatie uit de hoofden van de mensen verdwenen is. Premsele leefde als jonge homo in een open milieu. Voor andere homo's gold dit niet.
12.58	De Tweede Wereldoorlog	De Tweede Wereldoorlog heeft de persoonlijkheidsontwikkeling van respondent onderbroken. Hij was (als jood)

		<p>drie-en-een-half jaar ondergedoken.</p> <p>Zijn ervaringen in de Tweede Wereldoorlog hebben hem geleerd dat hij iemand is die naar voren vlucht. “Nadat ik de oorlog overleefd had, kon mij niets meer gebeuren. Ik voelde mij totaal vrij.” Ook thuis had hij al geleerd om voor zichzelf op te komen en eigen verantwoordelijkheid te nemen. Zelfverwerkelijking.</p>
17.08	Muziek	<p>Premsele is een liefhebber van jazzmuziek. Billy Holiday heeft zijn voorkeur. Er wordt een gedeelte van <i>Strange Fruit</i> gedraaid</p>
18.38	Kennismaking met het COC	<p>Premsele raakte bekend met het COC door een vriend van Max Heijmans. De voorzitter van het COC stelde respondent voor aan Henri Methorst (onder andere mede-oprichter van het COC).</p> <p>Respondent maakte zich aan iedereen bekend als homo; hij wilde geen deel uitmaken van een subcultuur. Zijn familie reageerde positief.</p> <p>Van sommige groepen werd homoseksualiteit geaccepteerd, maar in zijn algemeenheid niet.</p>
22.05	Doelstellingen van het COC	<p>Snel binnen het kader van het COC gekomen.</p> <p>Discrepantie tussen de doelstellingen van het COC (zowel homo's als de maatschappij emanciperen) en de wensen van veel leden (het COC als “een paraplu” en een veilige haven).</p> <p>Het COC heeft een organisatie opgezet zonder op voorbeelden te kunnen terugvallen. Respondent vindt dit een grote prestatie.</p>
24.50	NVSH	<p>Het COC had contacten met andere organisaties; de NVSH was heel belangrijk. De NVSH had al deuren geopend.</p>
25.22	Afschaffing van artikel 248bis	<p>Het COC wilde artikel 248bis afschaffen via informatie en confrontatie. Dit is gelukt. Toen de Tweede Kamer vond dat dit een discriminerend artikel was, viel het taboe op homoseksualiteit weg. Het weigeren van koninklijke goedkeuring aan het COC had ook invloed op de beslissing van de Tweede</p>

		Kamer. De onderscheiding volgde later toch.
27.24	Maatschappelijke problemen voor homoseksuelen	In jaren 1940 en 1950 was homoseksualiteit een taboe. Het homoleven was een verborgen subcultuur. De situatie voor jonge homoseksuelen is nu beter. Justitie had een archief over het COC. homoseksuelen (bijvoorbeeld diplomaten) werden door de overheid gezien als prooi voor spionage en daarom als chantabel. Maar als homoseksualiteit geen taboe is, kunnen homo's niet gechanteld worden.
31.08	Discriminatie	Vanwege de discriminatie van homoseksuelen, waren parken en urinoirs voor velen van hen de enige mogelijkheid voor contact. Gedwongen huwelijken (om te "genezen" van homoseksualiteit) waren ook een gevolg van de homo-discriminatie. Vraag: moet de overheid ontmoetingsruimten voor homoseksuelen regelen in bestemmings-plannen, om zodoende een einde te maken aan de illegale homo-ontmoetingsplekken?
34.17	Homocultuur en homo-subcultuur	Premsele was lid van het comité van aanbeveling voor de Gay Games. In de discussie over aparte spelen voor homo's kwam het verschil tussen homocultuur en homosubcultuur naar voren. Hij is tegen iedere subcultuur: homo's moeten zich niet afzonderen van de samenleving. Hij vindt homocultuur OK, maar een homosubcultuur gevaarlijk.
36.36	Muziek	De <i>Cavatina</i> uit de <i>Grosse Fuge</i> van Beethoven wordt gespeeld.
37.51	Hans van Maanen	Hans van Maanen heeft op deze muziek een ballet gemaakt. Premsele leerde hem in 1952 of 1953 kennen. Hij is een goede vriend en inspirator voor respondent geworden. Premsele heeft met hem de ontwikkeling van de dans in Nederland meegemaakt.
39.43	Voorbeeldfiguren uit het verleden	Premsele heeft op zijn uitkomen als

		<p>homoseksueel, begin jaren '60, weinig reacties gekregen.</p> <p>Publieke figuren zijn vaak onkwetsbaar voor wat betreft hun homoseksualiteit. Dit gold in het verleden ook voor heel talentvolle en belangrijke mensen als Michelangelo, Shakespeare en Leonardo da Vinci.</p> <p>Zij kunnen bemoedigende voorbeelden zijn voor jonge homoseksuelen.</p> <p>Beroemdheid op zich ("als een beroemdheid homoseksueel is, dan is homoseksualiteit dus goed") mag geen reden zijn voor acceptatie van homoseksualiteit.</p>
43.47	Uitkomen	<p>Premsele vindt dat bekende homoseksuelen voor hun homoseksualiteit uit moeten komen, in feite voor zichzelf opkomen. Anderen, ook het COC, mogen dat niet voor hen doen. Dat zou verkeerde emancipatie zijn.</p> <p>Binnen het COC in de jaren '60 en '70 vonden sommigen dat homo's, die er niet voor uitkwamen, weg moesten uit het COC. Hij vindt echter dat zowel geëmancipeerde homoseksuelen als zij die er niet voor uitkomen, thuishoren in het COC.</p>
47.11	Humanisme	<p>Premsele heeft het principe van functionaliteit op zichzelf toegepast door iets te doen, te presteren en hij heeft zodoende een plaats in de samenleving ingenomen.</p> <p>Als humanist moet je iets doen waar de samenleving wat aan heeft. Dit heeft hij als kind, in een humanistisch gezin, meegekregen.</p> <p>Er is veel te doen. Je moet gebruik maken van je stemrecht.</p>
50.12	Vraag aan Annemarie Grewel, de gast van volgende week	Benno Premsele : wat zijn stappen die de mannen meer emanciperen?
51:46	Einde interview	